

ТАҚРИЗ

ба рисолаи Раҳматуллоева Гулханда Абдуллоевна дар мавзӯи «Муносибатҳои гендерӣ дар фолклори маросимии занҳои Бадахшон» барои дарёфти дараҷаи номзади илми филология аз рӯи ихтисоси 10.01.09 – фолклоршиносӣ

Нақши занҳо дар густариш ва иҷрои матнҳои фолклорӣ, ҳамчун муносибати гендерӣ хеле арзишманд аст. Занҳо ҳамзамон бо мардҳо аз замони қадим то имрӯз расму оинҳои гуногуни мардумиро аз насл ба насл интиқол медиҳанд ва тибқи қонун ва қоидаҳои суннати шифоҳии мардумӣ кӯшиш менамоянд, ки маросимҳои аз ниёгонашон омӯхта ба ҳамзамонони худ расонанд ва омӯзонанд.

Тибқи ишорати муаллифи рисола агарчи фолклори Бадахшон як қисми таркибии фолклори тоҷик аст, вале он мувофиқи шароити таърихӣ, ҷуғрофӣ, таркиби этникӣ, мавҷудияти забонҳои гуногун ва омилҳои дигар хусусияту аломатҳои худро дорад. Дар ин бора пажӯҳандагон А. Н. Болдирев, Н. Шакармамадов, Тилло Пӯлодӣ, Ҳ. Таваккалов ва дигарон дар мавридҳои муносиб назари худро гуфтаанд.

Фолклоршиносон ҳангоми гирдоварӣ ва баррасии маводи фолклорӣ ба он матнҳое, ки аз ҷониби занҳо баён мешаванд ва ё иҷро мегарданд тавачҷуҳ намуда бошанд ҳам, вале то ҳол дар рисолаи ҷудогона ҷойгоҳи занҳоро дар раванди иҷрои матнҳои фолклорӣ, ҳамчун масъалаи гендерӣ мавриди пажӯҳиш қарор надодаанд.

Гулханда Раҳматуллоева кӯшиш намудааст, ки матнҳои зиёдеро аз занҳои Бадахшон гирд оварда, ҳамчун масъалаи гендерӣ, чи гуна нақш доштани онҳоро дар раванди иҷрои маросимҳо ва оинҳои гуногуни мардумӣ нишон диҳад. Ӯ кӯшиш намудааст, ки бештар ба маводи гирдоварди худ, ки аз маросимҳои соқинони ноҳияҳои Рӯшону Шугнони Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон гирд овардааст, таъя намояд.

Муаллифи рисола, дар асоси асарҳои назарӣ ва баҳсҳои илмӣ бо пажӯҳандагон, тавонистааст аз он бонувони боистеъдоде, ки дар замони муосир маросимҳои суннатиро аз гузаштагонӣ худ ба мерос гирифтаанд ва ба наслҳои баъдӣ интиқол додаанд, матнҳои фолклориро сабт намуда, дар муқоисаи маводи мавҷуд, онҳоро чун падидаи гендерӣ ба риштаи таҳқиқ кашад.

Ҳамчунин унвонҷӯ талош намудааст, ки оид ба мавриди иҷрои матнҳои фолклорӣ дар расму оинҳои мадумӣ, пайванди осори фолклорӣ бо расму оинҳо, рӯҳияи ғояндаҳои зан дар раванди маросимҳо, бадеияти матнҳои фолкори маросимӣ, қобилияти бадохатан шеър гуфтани занҳо, арзишҳои таърихӣ ва фарҳангии матнҳои фолклорӣ, бо мисолҳо сухан ғояд. Муаллиф зимни сухан гуфтан ва овардани мисолҳо нақш ва ҷойгоҳи занро дар ниғаҳ доштани оинҳои мардумӣ нишон дода тавонистааст. Ба хусус пажӯҳиши саргузашти занҳо дар раванди зиндагӣ ва иҷрои матнҳои фолклорӣ дар ҷараёни оинҳои мардумӣ чун падидаи гендерӣ дар ҷомеа муҳим аст. Хуб аст, ки муаллифи рисола бо така ба жанри нақл (ё ҳикояи гуфторӣ) саргузашти ғояндагони номдори минтақаро низ ба таҳқиқ кашидааст.

Аз ин рӯ, Г. Раҳматуллоева аввал роҷеъ ба муносибати гендерӣ ва фолклор, саргузашти бонувони маъруфи иҷроғари оинҳои мардумӣ сухан гуфта, баъдан аз ҷониби онҳо чи гуна баргузор намудани маросимҳои номгузорӣ, гаҳворабандон, дандонбуророн, мӯйсаргирон, усули табобати кӯдакнорро шарҳ додааст ва сипас дар бораи нақши фаъоли бонувон дар ҷашнҳои наврӯз, тӯйи арӯсӣ, маросими мотам назари худро баён намудааст.

Мавзӯи рисолаи Г.Раҳматуллоева «**Муносибатҳои гендерӣ дар фолклори маросимии занҳои Бадахшон**» барои дарёфти дараҷаи номзади илми филология аз рӯи ихтисоси 10.01.09 – фолклоршиносӣ ба тамоми қонун ва қоидаҳои ҚОА Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, барои баррасӣ ва дифоъ омода аст.

Роҳбари илмӣ,
доктори илмҳои филологӣ,
профессор



Р.Қ.Раҳмонов

e-mail: rrahmon54@yahoo.com

тел: 919890208

Нишонӣ: ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17

Имзои Р.Қ.Раҳмоновро тасдиқ менамоям:

Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси ДМТ



Тавқиев Э.Ш.